

Fontos évfordulóhoz érkezett a mai napon tudományos életünk: *százharminc esztendeje alapították meg a Magyar Tudományos Akadémiát.* Az Akadémia, amely kezdetben csak a nemzeti nyelv művelésével és terjesztésével foglalkozott, ma már egész tudományos életünknek középpontja. Az Akadémia újjáalakításáról szóló, 1949. december 15-én hozott törvény értelmében »a Magyar Tudományos Akadémiának... a tudomány minden erejét sorompóba kell állítania hazánk felvirágoztatására és ezzel egyszersmind a haladó emberiség fejlődésének előmozdítására.« Az élet szüntelenül új problémákat vet fel és a tudománynak ha be akarja tölteni hivatását, válaszolnia kell ezekre a kérdésekre.

Az elmúlt tíz esztendő alatt a magyar tudomány fejlődésében, a gyakorlati élettel való kapcsolatának megerősítésében jelentékeny eredményeket értünk el. Az ipari kutatóintézetek széleskörű hálózata, a műszaki egységek tanszékei folyó kutatómunka meggyorsítja a műszaki tudományok fejlődését, a technikai haladást. Az Akadémia különböző bizottságai az elmúlt években több száz javaslatot dolgoztak ki az egész népgazdaságot érintő kérdésekről, valamint egyes iparágak részlet-problémáiról. A felszabadulás előtt a fizika művelése, például, néhány egyetemi intézetre és az Újpesti Izzólámpagyár kutató laboratóriumára korlátozódott. Ma számos fizikai intézetben kívül a kutatók rendelkezésére áll a Központi Fizikai Kutató Intézet, Közép-Európa egyik legkorszerűbben felszerelt ilyenirányú intézménye. A Matematikai Kutató Intézet az elmúlt öt év alatt hétszázal több megbízást kapott és az ipar, valamint a mezőgazdaság sok jelentős kérdését oldotta meg. Mezőgazdasági tudományunk minden ága sokat fejlődött. Az új hibrid-

cukorrépatája, az új heteró-zis-kender terméshozama lényegesen nagyobb az eddigi átlagnál. Az új hibrid-kukoricafajták 20—30 százalékkal múlják felül az eddig termesztett legjobb kukoricafajtákat. Az elmúlt esztendőben számtalan új, magyar gyógyszerrel gazdagodtunk. Szocialista életünknek nincs egyetlen olyan területe sem, amelyen ne tudnánk megmutatni, milyen termékeny hatású a tudomány és a gyakorlati élet kapcsolata.

Éppen eredményeink teszik azonban szükségessé, hogy szóljunk azokról a hiányosságokról is, amelyek a téren mutatkoznak. Találkozunk még téves nézetekkel a tudomány feladatának értelmezésében. Vannak, akik nem szívesen veszik a tudósok hozzászólásait a gyakorlati kérdésekhez. Emellett a tudományos életben is vannak még olyan kutatók, akik munkájukban nem a gyakorlati élet, a szocialista építés igényeiből indulnak ki. hanem öncélúan, a társadalomtól elszakadva munkálkodnak.

Világos, hogy a termelés, a gyakorlati élet és a tudomány bármilyen elválasztása, szembeállításuk jelentékeny kárt okozhat. A tudomány célja, hogy az ember uralmát a természet és a társadalom erőt fe-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

A tudomány és az élet

Forrás: *Magy. Nemzet*

1955. X. 3.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

lett az objektív törvények felfedezésével és felhasználásával mind hatékonyabbá tegye a nép javára. S ahogy Lenin mondogta, a gyakorlat élte, a gyakorlat kijavítja és a gyakorlat ellenőrzi az elméletet. Az a tudós, közéleti személyiség, gazdasági vezető, aki nem ennek értelmében cselekszik, menthetlenül dogmatizmusba sülyed. Erről ír egyik legutóbbi számában a Szovjetunió Kommunista Pártjának tudományos folyóirata, a *Kommuniszt* is, megállapítván, hogy az élet egyre újabb problémákat vet fel, ami megkívánja napjainkban is a marxi—lenini elmélet alkotó továbbfejlesztését. A mi tudósaink is látják feladataikat e téren. Már a Magyar Dolgozók Pártja III. kongresszusa megállapította a következőket: »A politikai gazdaságtan az elmúlt évek során alig foglalkozott a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet gazdaságának kérdéseivel, különösen a mi szocialista építésünk alapvető sajátosságai elemzésével s ennek következtében alig nyújtott segítséget a pártnak a tudományos gazdaságpolitika kidolgozásához. Közgazdászaink nem elemezték az objektív gazdasági törvények érvényesülését népgazdaságunkban.« A mi szocialista építésünk alapvető sajátosságainak

elemzése, a sajátosságok figyelembevétele nemcsak a politikai gazdaságtan művelőire ró elengedhetetlen feladatot, hanem minden tudományág alkotóinak munkáját meghatározza.

Ennek megfelelően: a gyakorlati munka irányítóinak és munkásainak nemcsak bátorítani és támogatniuk kell az a tudományos kutatást, amely a mi gazdaságunk és kulturális fejlődésünk saját kérdéseinek megoldására is törekszik, hanem az eredmények alkalmazását is lehetővé kell tenniük. Az Akadémiának, a legjobb tudósoknak bevonása egy-egy gyakorlati kérdés megoldásába, lényegesen előbbrevinné a termelő munkát. Az e területen mutatkozó hiányosságokra elegendő egyetlen példa. A Matematikai Kutató Intézet méréseket végzett az uzsalyi kőbányában és javaslatot tett, amelynek eredményeként az energiafogyasztást mintegy harminc százalékkal lehetett volna csökkenteni és ezzel együtt fokozni a termelést. A javaslatot nem használták fel. Hasonlóképpen fontos gyakorlati javaslatok készültek a műkögyártásról, analízatorok készítéséről, mesterséges kristályok előállításáról, amelyek mindezeit nem kerültek hasznosításra. Több esetben kellő tudományos megalapo-

zottság nélkül fogtunk neki egy-egy gyakorlati kérdés megoldásához. Lenin figyelmeztet rá, hogy »... bennünk még túlságosan megvan a hajlandóság arra, hogy... a tudást buzgalommal, elhamarkodottsággal stb-vel pótoljuk (illetve azt képzeljük, hogy azokat ily módon pótolni lehet).« Megtörténik, hogy egyesek elfelejtik Leninnek ezt a fontos figyelmeztetését. Többször előfordul, hogy az Akadémia tudományos osztályai egy-egy kérdésben véleményt nyilvánítanak, javaslatot tesznek, de tudományos eredményeiket egyes vállalatok és intézmények nem veszik számításba. Köztudomású például, hogy a diósgyőri Lenin Kohászati Művek vizellátása nem kielégítő. Tudósaink kétféle évvel ezelőtt javasolták, hogy ezen a lillafüredi duzzasztómű kibővítésével lényegesen változtassunk. E téren azonban semmi sem történt eddig s ez károsan befolyásolta a gyár termelését.

A tudomány és gyakorlat kapcsolatában tehát arra van szükség, hogy a tudományos eredményeket az eddiginél szélesebb körben alkalmazzuk s a tudomány és gyakorlat szakemberei között még szilárdabban váljék az együttműködés. Igazságtalan lenne azonban, ha azt mondanánk, hogy csak a tudomány gyakorlati alkal-

mazása körül történnek hibák. Meg kell állapítanunk azt is, hogy egyes tudományágakban még tapasztalható vonakodás fontos gyakorlati kérdések tudományos megvilágításától. A tudománynak tanulmányoznia kell a legújabb tapasztalatokat, az újítók eredményeit és azokat általánosítva kell hozzájárulnia a termelő munka fejlesztéséhez. Ahol ezt elhanyagolja, hátráltatja a termelést. Az alumíniumkohászatnak például, nem egy kérdés volt, amelynek megoldásáért tudósaink nem munkálkodtak eléggé nagy erővel. Textiliparunk kutatói, nem figyeltek fel idejekorán a műanyagszálak kérdésére s kísérleteik ezért eléggé elmaradtak. Sorolni lehetne azokat a példákat, amelyek mutatják, hogy a tudományunk munkát is nem egy kérdésben közelebb kell hozni a gyakorlati élethez.

Fejlődésünk mostani szakaszában, amikor pártunk és kormányunk a műszaki fejlesztést tette egyik legfontosabb feladatunkká, még szűkebbé válik a tudomány és élet kapcsolatának erősítése. Csak népgazdaságunk sokoldalú elemzésével, új eredményeink hasznosításával és a tudósok munkájában levő egyes öncélú jelenségek kikü-

Osztályozás

061

Idő: *1955*

Személy:

Helyszám:

szöbölésével juthatunk előre. Fejlődésünket segíti a nyílt, egészséges vita a kutatómun-

ka minden területén, amelynek kialakításában fontos szerep jut az Akadémiának. Emellett szükség van általában a külföldi, elsősorban a szovjet tudomány és technika eredményeinek jól megszervezett tanulmányozására, arra, hogy állandóan javuljon a tudományos és műszaki tájékoztatás, hogy tovább szélesedjenek kapcsolataink a külföldi tudományos körökkel.

Hazánkban sosem volt még olyan becsülete a tudományos munkának, mint ma. Az első ötéves tervben 1700 millió forintot fordítottunk tudományos célokra. Az erkölcsi

megbecsülést mutatja, hogy népköztársaságunk kormánya eddig a Tudományos Akadémia 79 tagját tüntette ki Kossuth-díjjal, közülük tizenötöt kétszer. Hatalmas tudományos eredményeink már eddig is sokat segítettek a szocialista építőmunkában, de a jövőben ezt a segítséget tovább lehet és kell fokozni.

Most, születése százharmincadik évfordulóján további jó munkát kívánunk a Magyar Tudományos Akadémiának: eddigi eredményeihez méltóan folytassa tovább munkáját a tudomány és élet kapcsolatának erősítéséért, a szocializmus építéséért, a második öt-éves terv megvalósításáért,